

LA TRALLA

SURT ELS
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

EL CAPITÀ ARANYA

En Lerroux (capità aranya ó aranya á secas). — Are ja esteu embarcats. Vaja buenas y bona sort.

Un'altre vegada la bandera de la nostra Patria, que may sofri vergonyosas derrotas com las de Santiago y Cavite, ha sigut grapejada per la ma de las autoritats centralistas.

El Comandant de Marina de Tarragona, eh, tot un Comandant de Marina, va fixarse en una bandera catalana que onejava al cim d'una caseta de banys situada en la platja de Torredembarra y, plé de *santo y patriótico enojo*, va dir á l'amo de la caseta que la retirés.

L'amo de la caseta, que's veu que no té tirada á arriar bandera com molts d'altres que'n coneixém, va dir qu'eran verdas y que no la volia treure.

El comandant no s'hi avení á que la bandera catalana fos de mellor condició que l'altre y volgué insistir, no trayentne més que negatives.

Peró per alguna cosa ha de servir l'astucia y la táctica militar, y va esperar que'l company de la caseta fos fora pera arrancar-la d'allí, atentant á la llibertat y al dret d'un ciutadà, y fins á la propietat, lo qual té un nom que no dihé perque la gent de galons no'ns fan goig.

Nosaltres els de LA TRALLA, que ja estavam tots contents de veure que al venir el Rey l'Exércit guarní aquell candelero de la Plassa de Catalunya ab banderas catalanas y que d'ensá de que Don Alfons va dir que volia apendre la llengua de la nostre Patria, ens créyam que l'Autonomía era á can Tunis y que no trigaria dos dias á arribar, hem tingut un trastorn dels grossos al saber la valentia del Comandant de Marina de Tarragona, y tots els redactors estém á punt de *diarrear*.

No n'hi ha per menys. Mireuse que després de las promesas de'n Maura y dels afalachs de la gent de Madrid véurens de cop y volta derrotats per un seu representant marítim. ¡Ay, quin dolor y quina pena y... quina llástima'ns causa l'autoritat superior de Marina posantse á fer la feyna d'un municipal de punt!

¿Qué hi deuran veure'ls castilas en la nostra bandera que'ls hi fassi tant mal de ulls?

Es molt senzill: allí ahont nosaltres hi llegim progrés, llibertat, autonomia, desitj d'anar endevant y sortir de vergonyosas ingerencias oficials, ells hi llegeixen en lletres horrorosament grossas el fatídich "Finis manducat," que's per ells l'amor realment complert de la *patria* (ventrell) y la fi de l'alimentació sense suar.

Ben segur que quan ho expliqui á n'en Maura li dirá alló tan sapigut, pero ab una variant.

—Señor Maura, aquí me tenéis triunfante.
—Muy bien, general.
—No soy general, pero creo ser del corcho de que se hacen.
—Por eso lo serás, por lo del corcho.

GNOM

LA RETIRADA DELS TOREROS

Al Tripitass

Me enterao por un quisque qu'interviene en er corrá de la Plaza ú las Arenas, como lo quíes tú yamar, que las presonas de buten y de chipé y limoná que sois la gente torera que manejaís er percal, con er porte y er donaire de cualesquier polismán, habeis decidio en forma darle la gran estocá á la afición taurómaca, pues sus vais á retirar. Eso no pué ser, muchacho, sería er golpe fatal dirigió á la presona de ese pueblo tan barbián. De zeguro que atontaos ú rezentios quizás por cualesquier indizeza de esas que no valen ná, se os ha subio la sangre mucho más del regular y habeis proferio contra nuestra fiesta prencipal el disparate que apunto en versos de calíá.

Eso sería er descuaje, yo presumo, camará, que en cuantito habeis tomao una docena ná más, de barriles de Cazalla, ú manzanilla verdá, habreis parao los pieses con calma y serenía, á las ideas lúgubres qu'us han venío asaltar. Con una poca é miuja de sentio natural, comprendereis er peligro qu'eso podría llevar. El arte, sabeis, el arte no puede morí enjamás, eso, querío Tripitass, lo sabe er más animal. el arte es, como lo digo, una cosa mucho más grande que una cosa grande, como un trozo é catedral, como la mesma Seviya, como el tren funicular, y tié raíces metias, y tié empuje de verdá, y vaya, qu'está infirtirao en el riñón nacional.

¿Una güierga de toreros? eso sería acabar con lo urtimo que queda con la mesma diznidad d'ese trocito de Espanya que Dios quiso fabricá. ¿No sus viene á la mollera? no sus sube ar pedestal qu'er prestigio que nos sobra previene d'eso no más que si Europa nos respeta que si tenemos ¡quía! mucho trapio y verguenza, es debio á ese percal admirao y bendecio por la gente prencipá, pues tie envidia á la zandunga y á la fiesta nional er mesmo Kuropatkine y er ruso mas condená? eso se ve de una legua y lo conoce un morrá, por eso te lo repito con toda formalidaz, qu'es preferible que Maura contune en er sital, y que la nariz de Toca aumente dos metros más, que dejar que el Abanicos y es Ostion y er Barrabás y er Pinturas y er Vinagres abandonen er percal. Eso por lo inomniosio no se puede tolerá, parecería que Espanya hoy se va á preocupá de la industria y otras cosas de poco menos ú más, que ni tienen importancia ni van á servir pa ná, ¡El arte querío Tripitass no puede morí enjamás!

PEP DE LA TRALLA

El llas escorredó s'escorra...

En Junoy. — ¡Cuyta Alacandro que'm fujen els xays!

CONTROVERSIA

«Cap idea que deixi en peu las causas regeneradoras del malestar social pot dur á cap l'aspiració de benestar dels obrers, ni perfeccionar als homes.»

Molt me sorprengué que en el número 39 de LA TRALLA se'm digués que m'havia apartat gairebé del tot dels punts per mí exposats, quan, seguint las indicacions de la Redacció, en aquell article sols en desenrotllo un: el primer; com en el present, faré lo mateix ab el segon. També se'm diu que no justifico de cap manera els atachs que dirigeixo al catalanisme.

Si la intenció d'aquella advertencia sigué preparar al llegidor, va ser feyna en vá; perque las mevas afirmacions, no atachs, van acompanyadas de probas y exemplos que las JUSTIFICAN. (1)

Las afirmacions que no van acompanyadas de probas que las sostingan, ja es sabut que no tenen cap valor, com cap valor té la falsetat, la calumnia y l'insult. Prego que ho tinga en compte el meu contrincant.

Els llegidors que segueixen ab interés aquesta discussió son testimonis de que jo no he fet cap indicació referent á privar un idioma é imposarne un'altre; ans al contrari, saben que jo he dit que'l amor al idioma nadiu es un sentiment natural y respectable. Per lo tant es injust (no vull calificarho de res més) l'insult que se'm dirigeix de "inquisidor del sigle XV".

No seguiré jo per aquest camí. Ab insults y mala fe no's va en lloch. Ab la rahó y la llógica's va á la veritat.

El meu contrincant m'invita á que li demostrí ab argument s'més convinents, puig diu qu'encare no ho he demostrat, que la República, siga la que's vulga sa forma, sia tiranía; y que quant hagi demostrat aixó encare no hauré probat res en contra el Catalanisme.

Com que no puch fer dos torns pera un mateix assumpto, vaig á complaure'l rápidamente.

Ha dit diferents vegadas en Fibló lo següent, que reproduheixo textualment del article "Som els més liberals", insertat en el número 37 de LA TRALLA:

"Ni la República, ni la Monarquia, ni cap forma de Govern més ó menys llógica, pot ésser ni es garantia de llibertat veritable..."

Y com el Catalanisme (segons també el mateix Fibló y en el mateix article), té per fi la nacionalitat catalana, lo que ja suposa un Govern més ó menys llógich, resulta qu'ell mateix afirma que'l Catalanisme no pot ésser garantia de llibertat.

Crech que s'ha de estar convensut de lo que un mateix afirma.

Y vaig á entrar de plé en el tema exposat á la capsalera del present article:

Un dels aspectes del sigle XIX que més im-

(1) La Redacció de LA TRALLA no te cap necessitat de preparar als llegidors, perque no'ls hi vol fer la ofensa de creure que no tenen el suficient criteri pera formar-se concepte per sí sols de las materias que's tractan.

Repetim que'l company Mas-Gomeri no correspon pas del tot á la noblesa que inspira'ls actes de LA TRALLA.

Puntualisém aixó perque's refereix á la Redacció; lo que's refereix al company per ell ho deixém, pero protestém de las indirectas de falsari, calumniador y insultador que veladament se li dirigeixen, ja que al fi y al cap es un company nostre de redacció, que porta la veu cantant del periódich en aquest assumpto. — N. de la R.

presionarà als futurs historiadors, será sens dubte el crescut número de programas y projectes de reformas socials en ell inventats, exposats y discutits per altres tants reformadors de la societat actual.

Mes, la major part d'aquets programas y projectes, uns no haurán passat de tals, y altres no haurán resolt res, puig que sos autors, uns per massa tímids, altres per massa vius, han proposat remeys insignificants, inadequats, ó sobrat débils, que, tot lo més que han lograt ha sigut anar tirant, enganyant al poble ab promesas de curar sos mals radicalment... sense suprimir las causas que'ls originan.

Aquestas causas son: la propietat individual, l'Estat, la legislatura, la magistratura, l'exércit.

Dits programas y projectes van adherits á dos ideals: l'un relligiós, l'altre polítich, y que son dels que més han pretengut redimir y perfeccionar á l'humanitat: l'un es la Relligió cristiana; l'altre la Democracia moderna.

En l'un ó en l'altre, y fins en abdós á la vegada, s'enmotllan tots els programas polítichs-patriótics que pretenen fer la felicitat dels pobles; desde el tradicionalista autocrátich fins al republicà més radical.

Anem á veure are la virtualitat d'aquestas duas ideas mares: la Relligió y la Democracia.

La Relligió es la creencia en la divinitat, en un poder sobrenatural que governa totas las cosas, que tot lo que es, de ella dimana.

Deixant apart l'análisis dels graus de veritat fonamental de la Relligió, puig la Ciencia, única veritat demostrada, demostra evidentment que's una perfecta absurditat, aném á veure quan menys si pot perfeccionar als homes y dur á cap l'aspiració de benestar dels obrers.

En primer lloch, la Caritat en els de dalt y la resignació en els de baix es la panacea social de la Relligió. Y pregunto jo: ¿qué ha resolt aqueixa caritat (caritat que ja existía ans de la vinguda del Crist), si después de tants sigles de practica encare som ahont estavam?

Res; els de dalt continuán vivint en perpétua indigestió y els de baix segueixen morintse de fam.

Y no ha pogut resoldre res, perque la Relligió ha sostingut sempre las causas productoras dels desastrosos efectes que afligeixen á l'humanitat. Ella ha sigut ferma base de tots els autoritarismes; de aquí que ni els mateixos cossos sacerdotals s'han conduhit may en relació á la moral de sas doctrinas. Ells propagan la caritat, l'amor al pròxim, el despreci de tot lo material, perque devant de Deu els goigs materials son pecaminosos, y desde las més altas gerarquias al últim sagristá—excepte algún infelís qu'encare se'l ridiculisa per sa conseqüència—acapanen totas las riquezas posibles, viuen ab un luxo de comoditats assombrós y s'ensenyorejan de tot: aconsellan la pobresa y son ríchs, predican l'amor á sos semblants y conduheixen als pobles á la guerra, afirman que de totas las vidas disposa Deu y ells las aniquilan.

Aixís, donchs, la moral practica relligiosa es tant vituperable que ofusca, inutilisa quans preceptes de moral humana continga.

La Relligió s'ha arrelat per el vessament de sang; ella descansa en l'idea del sacrifici; en la inmolió perpétua de l'humanitat á las rabiosas venjansas de Deu.

Ab l'istoria á la ma pot demostrarse la veritat d'aquestas afirmacions, y tothom pot consultarla. Mes, no hi ha necessitat d'acumular

citas históricas; nombrosos fets que son del domini general, com els autos de fe y la inquisició á Espanya; la matansa d'hugonots á Fransa; els grans horrors ab que s'iniciá l'iglesia anglicana; la persecució de la rassa jueva; el martiri y assassinat de las més grans inteligencias; l'aniquilament de pobles per Papas, Czars, Sultans y tots els quefes d'iglesias son suficient pera evidenciar que l'obra relligiosa es una obra inhumana. Totas las instituciones opresoras han comptat ab la relligió pera esclavar als pobles; ella es sosté de quant en la societat ocasiona insoportable malestar.

¿Ab quin títol, donchs se pot tenir la pretenció de que la relligió siga bona base social si el seu naixement es l'ignorancia, sa historia un crim y sa moral practica una perversitat?

Absolutament cap.

Y passém ara á analisar encare que siga mol per sobre l'ideal polítich mal anomenat "democrátich", puig que's el poble el governat y no el governant.

L'escola democrática, pretent redimir al obrer per medi de lleys que els mateixos obrers poden confeccionar, puig que, siguent la democracia el govern de la majoria, pot aquesta majoria per medi del Sufragi Universal apoderarse del poder polítich.

Ara bé, la politica com ja es sabut, es l'art de governar; y aquest art, es tant complicat, que si la majoria del poble tingués de cuidar-se tindria de desatendre als demés treballs. Per aixó en las democracias, las majorias tenen que ferse representar per uns quants artistes d'ofici, governants que fan las lleys y crean policia pera ferlas observar convertintse aixís tota democracia en oligarquia encoberta y siguent per lo tant un sistema contrari a la llibertat.

El Sufragi Universal es la manera de fer efectiva la soberania del poble; aixís ho resa la democracia. Pel Sufragi Universal, donchs, se nomenan els representants que tenen d'exercir directament la soberania popular. ¿Pot fer cap manifestació de sa soberania'l ciutadà después de nomenat son representant? No. ¿Pot ni sisquera destituirlo si ha faltat á las obligaciones de son càrrech después d'esser elegit? No. ¿Pot el poble en us de sa soberania esmenar la plana á sos representants, ja donant ó negant sa sanció á las lleys per ells elaboradas? No. Donchs els representants anuln la soberania del poble, que no's manifesta més que en l'acte de votar y quin acte resulta únicament encaminat á fer abdicar d'ella al qui vota. Primera rahó de pes, de fondo, contra el Sufragi Universal pera poguer ab ell exercir la soberania del poble.

Ademés: per l'article 18 de la Constitució vigent á Espanya y en totas las Constitucions de las demés nacionalitats, se disposa que la soberania nacional, ó sia la facultat de fer las lleys, resideix en las Corts ab el rey en las monarquias; ab la sanció del quefe del Estat en las republicas.

De manera, que'ls diputats, fins suposant, — cosa impossible,—que fessin del tot efectiva la soberania del poble, ja no més exercirían mitja soberania, perque tenen de partirsela ab el rey ó president que la fa efectiva per medi de sos ministres responsables. La mitja soberania del rey, resulta veritablement real y efectiva, perque ell, que també nomena per sufragi universal d'ell tot sol sos ministres, té el vot permanent sobre d'ells, perque pot canviar de representants sempre que bé li aparegui. al revés del poble, que una vegada nomenats sos mandataris ja no pot exercir autoritat ni influencia en ells.

Y com la soberania no més una entitat la pot exercir, perque allà ahont un es soberà ja no n'hi cap un altre á invadir sas funciones, resulta que essent la soberania del poble anulada per sos representants y la soberania del quefe del Estat mantinguda per sos ministres, la soberania popular es ficticia, es una mentida, mentres la soberania del quefe del Estat es efectiva, es una veritat de lo qual s'en dedueix llógicament que no hi ha més soberania que la del quefe del Estat y que'l Sufragi Universal no es més que la fórmula ab que's preté entretenir al poble tonto y de fácil enganyar.

Y per si las duas rahons fonamentals exposadas no bastessin, ne queda un'altre, per cert encara de més transcendencia, que exposar.

El sufragi universal llealment practicat, no es més que un pacte entre els poderdants y sos mandataris pera efectuar ó realisar tal ó qual acte ó cosa. Y ja se sab, y tením dit mil vegadas els anarquistas ben demostradament, que en tot pacte, pera que no resulti lleoní, precisa de tota precisió que las parts contractants estigan en igualtat de condicions pera formular el pacte. ¿Están en igualtat de condicions pera formular el pacte els electors y els que pretenen esser elegits? Irriori sería creure tal. Dividida la societat en dugas classes, explotadora l'una y explotada l'altra; privilegiada, rica, instruida, conservadora y tiránica la una, tant com escarnida, miserable, ignorant, revolucionaria y tiranizada l'altra, no cap el pacte entre las duas mentres no s'esborri la desigualtat de llibertat d'acció pera formular-

lo. Per això es que de fet y's diga lo que's vulga, las classes privilegiadas imposan sos mandataris á los classes proletarias. No poden venir eleccions que no se senti parlar de imposicions d'amos de fàbricas, de cacichs de pobles, d'autoritats grans y petites en favor de tal ó qual candidat. Y pot el miser proletari quin pa de cada dia depen moltes vegades del capritxo de qui li proposa el pacte y te assegurat el dret á la vida quant menys per molt temps pactar ab ell ab igualtat de condicions?

No faltará qui á això contesti que l'obrer votí á altres obrers, á candidats de classe pera que es posin davant per davant de la classe explotadora. Be y que? que haurá guanyat ab això l'obrer? En primer lloch la majoria dels obrers, sobre tot en las petites poblacions, estarà sempre impossibilitada de contrarrestar las influencias de las classes dominants, y el número de representants obrers, en relació al de sa classe, sería sempre molt petit y baix base ficticia posaria de lleu la classe obrera sa indignitat elegint á sos butxins y enredantse el proletariat militant en las llyuytas parlamentaries se descuidaria sensiblement l'esperit revolucionari que li convé sostindre ab fermeza pera transformar al mon.

Segonament, tothom sab cert que, encare que la classe obrera en un moment donat pogués imposar tots sos representants contraris á las actuals institucions polítiques, religioses y económicas, tampoch aquestas se deixarian anular pacíficament y oposarian com tantas vegades han fet, á la forsa del dret escrit, el de la forsa de las bayonetas.

Resulta donchs, miremo pel cantó que vulguem y enfondint fins á las entranyas de la institució que'ns ocupa que ab el sufragi universal may el poble productor manifestará sa soberania ni podrá dur á cap sa aspiració de benestar social y de perfecció humana.

En resum: cap ideal religiós, polítich, patriótic, pot redimir al obrer perquè tots tenen per base l'Estat-govern y per consegüent, sos derivats, la autoritat, l'exercit, la lleislació, la propietat y la religió; tot negació de la llibertat. Y si be en algún programa hi ha consignada la separació de l'iglesia del Estat, tinguem en compte que en cambi dona la mes completa llibertat... de cultes, es dir: amplas facultats pera medrar y exercir son comers á tots els paràsits de totas las religions; lo que resulta encara pitjor.

Els ideals que no poden dur á cap la aspiració de benestar dels obrers ni perfeccionar als homes ho son tots aquells que el seu mes gros y principal element el forma la actual burguesia fins la més retrógada puig que aquest element sosté y conserva els injustos privilegis de classe.

Y aquest argument de forsa també ho sería contra l'anarquisme si dintre d'ell hi poguessin cabrer burgesos clericals partidaris del retrocés y conservadors de la actual organisació social com caben perfectament dintre'l Catalanisme.

Hi ha que desenganyarse: es en la moderna sociologia ahont s'hi troba l'ideal que pot veritablement dur á cap l'aspiració de benestar dels obrers y perfeccionar la rassa humana.

En el pròxim y darrer article demostraré que "Sols en la Anarquia pot regenerarse y redimirse l'humanitat".

JOSEPH MAS-GOMERI

Declaracions den Weyler

Jo sempre he sigut lliberal. Si'm coneguessin veurien que soch un demòcrata convensut...

(Extracte d'un telegrama.)

CONTESTACIÓ

La finalitat del nacionalisme català es enderrocar las causas del malestar social y portar á cap el benestar dels homes que integran la nacionalitat catalana.

El meu contrincant sembla haverse sentit ofés per la nota que capsava el primer article d'aquesta controversia, y no té rahó per ofendre's, donchs més que afirmacions concretes, claras y terminants en pro de la seva tesis eran atachs mancats de probas y exemples que las Justifiquessin; per això déyam que s'havia apartat gayrebé del tot dels punts per ell exposats.

Las meas afirmacions no crech que ni ell ni ningú puga sostindre seriament que no tenen cap valor, puig van apoyadas en la lògica y virtualitats de nostres principis regeneradors; may ab la falsetat, ni ab la calumnia, ni ab l'insult.

Nó; per aquest camí no'ns hi trobaran may; ens ho priva la nostra serietat y'l respecte que ens mereixen las ideas dels altres quan aqueixas son professadas ab convicció y honradesa.

Al dirli al meu contrari que quan hagi demostrat que la República es tirania, encara no haurá demostrat res en contra del catalanisme, ho digui perquè realment encara no ha demostrat la tirania de tal forma de govern, cosa que no priva que jo afirmés y afirmi encara que ni la monarquia, ni la república, ni cap forma més ó menys lògica de govern pot esser garantia de llibertat veritable.

Y com que estich convensut d'aquesta afirmació, la sostinch y la concreto sense vacilacions de cap mena.

En quant á que'l Catalanisme, tenint per fi la Nacionalitat Catalana, suposi un govern més ó menys lògich, s'equivoca completament el nostre polemista, perquè'l Catalanisme únicament vol deslliurar á la rassa catalana de tot lo que es impediment per evolucionar cap á una societat més perfecta. El Catalanisme accepta la associació lliure; el Catalanisme no es un partit de govern; no tracta més que de deslliurar á la rassa catalana del esclavatje de que es victima, el Catalanisme no es més que una cuestió de dignitat; enteném que'ls únichs sobirans de Catalunya han d'esser els catalans: no es un moviment obrer, ni burgés, sinó català; y, per lo tant, caben molt be dintre del Catalanisme tots els enemichs de la esclavitut dels pobles, y com que'ls anarquistas son enemichs de la dels individus, creyem fermament que caben molt be dintre del Nacionalisme, y no solzament creyem en això, sinó que ho afirmem per quant tenim present algunas declaracions d'anarquistas que no serán gens duptosas per nostre contrincant.

No fa molt temps que en un article del Eliseu Reclus en que estudiava el problema nacionalista en l'Estat rus, sortia d'una manera decidida á la defensa de Polonia, Finlandia y altres pobles que sofreixen el jou dels Cíars.

En Phroudonne, l'autor de la célebre frase la propiedad es un robo, era partidari de la federació y enemich acérrim de la esclavitut dels pobles naturals, com ho demostrá combatent la Unitat Italiana quan en Garibaldi la formá; proclamant que devia únicament enderrocar-se la sobirania temporal dels Papas, respectant la independència dels Estats naturals.

Lo príncep Kropotkine declara en la "Conquista del Pá", que la independència de cada mínima UNITAT TERRITORIAL es ja una necessitat apremiant. Y en el seu últim viatge en el Nort d'América declará repetidas vegades que havian d'afirmar cada dia ab més forsa la autonomia dels Estats federals y dels pobles que els forman, pera conquerir més depressa la autonomia absoluta dels individus, que es la finalitat suprema dels anarquistas.

En Bocunin, l'autor de la obra Deu y l'Estat, fou pres en las murallas d'una ciutat polaca defensant la independència d'aquell poble avuy esclau com el nostre.

La Teresa Mañé (Soledad Gustavo) en una conferencia anarquista donada en l'Ateneu de Madrid, sostingué que'l camí més pràctic pera anar á la Anarquia es la independència de tots els nuclis naturals que informan la Humanitat.

L'individualista Ibsen es y ha sigut sempre el més acérrim defensor de las llibertats de Noruega, en contra de la absorció de la Suecia.

Y no vull seguir citant més opinions d'autors ácratas, els quals ab las sevas doctrinas ens han fet refermar precisament més y més las nostras conviccions nacionalistas.

De tot lo que diu respecte á la religió, y á la política, en pocas paraulas li podré contestar.

En primer lloch, entengui bé que en tot lo que d'aquets assumptos parla no hi trobém res que desfassi cap afirmació nostra. Més aviat trobém que entusiasmat vosté en el seu ideal particular ha volgut aprofitar el temps y l'espay pera ferne propaganda. De lo contrari no enteném á qué vé parlar tant de religió combatentla quan nosaltres no la proclamém ni

deixém de proclamarla, perquè enteném que'ls drets de l'home involucran el de que'ls demés homes respectin las intimas creencias de sa conciencia, puig de no ésser aixís esdevindria la tirania del no creure per forsa; ni enteném tampoch com inverteix l'altra meytat del seu article combatent el Sufragi Universal, quan no'l proclama ni l'accepta en son programa'l Catalanisme. De tot lo que se'n dedueix que ab las senzillas paraulas que precedeixen podíam donar per contestat el seu article, perquè tot lo que'n ell se tracta es un íntim pensar del qui'l firma, per lo que'ns abstenim de discutirli; y ademés, com que no se'n dedueix cap incompatibilitat ab nostre ideal, sols devém dirli que individualment serian molts els nacionalistas que ho firmarian, ab lo ben entés de que nosaltres respectaríam els furs sagrats de la conciencia de cada individu, puig no volém enderrocar una tirania per crearne un altre; però com que'l nostre fi es avuy per avuy arribar á la llibertat de Catalunya, un cop ella obtinguda els catalans se regiran com tinguin per convenient, y si aquesta conveniencia es per ells la Anarquia, ella será un fet á Catalunya.

Per això hem afirmat y afirmem que l'Anarquia es compatible ab el Catalanisme.

Ademés sápiya y entengui be'l company Mas Gomeri que la Anarquia no's plantejará universalment en un mateix temps; els pobles més avensats, que son precisament els pobles particularistas com ho es Catalunya, son els que més aviat la podrien implantar; en cambi, els zulús, els castellans y antropófagos, per exemple, trigaran alguns sigles á gaudir els fruits d'un positiu benestar social, puig aquestas rasses d'esperit regressiu son refractaries al progrés humá.

Sostenim que la llibertat absoluta de las colectivitats naturals, es la més ferma garantia de la llibertat individual.

May un poble esclau engendrará homes lliures. Y Catalunya es esclava. Y per això llyutém per la seva llibertat, per esser lliures individualment.

Per això deya en lo número 37 de LA TRALLA, y ho afirmo encara, que som els més lliberals.

FIBLÓ

CASTANYAS RURALS

De Sabadell

Tenim un tros de paper imprés, que's titula «Diario de Sabadell», que, si tot ell no representés un neuler, podriam dir que no té desperdici.

Te per cícich un fulano de mala pata, per director-proprietari un portugués que ven romansos, y per redactors quatre tontos presumits, ab més mala sombra que la d'una figura al mes de janer.

Y ab tals elements, faltats els uns de sentit comú y els altres de gramática, ja's pot suposar la broma que fem els sabadellenchs y el trist paper que representem devant dels forasters que tenen de jutjar de nostra cultura ab mostrars de la calanya del paper ridicul que'ns ocupa.

Com que l'ignorancia es molt atrevida, no hi ha assumpt, per gran y serio que sigui, que no's vegi profanat per la gent del «Diario de Sabadell».

Las questions internacionals son tocadas ab molta pelulancia per un fabricant de fideus, més inflat que un gall de pansas y més buit que un calaix de mestre d'estudi; las críticas d'Art las executa un minyó jove, ab més barra qu'ignorancia, (si la comparació es posible en ell), y els assumptos locals son tocats per una persona seriosa, tan sabia y fonda, que jamay ningú ha pogut entendrer sas lucubracions en forma d'articles.

Com que's modest com tots els sabis, acostuma á firmar sos desahogos ab lo nom de «Un crítico sin malicia» y val la pena de reproduhir-ne un pera que sápiya tot Catalnnya ahont hi ha una lumbrera disposada á il·luminar las negruras del present. Diu aixís:

«Si no principio bien, justo es que no acabará mejor.

»La cada Comisió de festejos autorizó la ingerencia de elementos extraños, que marchan siempre sin guía á la derecha y, por consiguiente, descompasadamente.

»Ya sabemos que no todos los ediles de la última hornada entraron con buen pie en aquella casa de la plaza de... (¿cómo la llamaremos que demos gusto á todos?) y así resultó que se tragarón un programa indigesto, mal presentado y... cursi.

»Las fiestas religiosas no pegaron á determinadas conciencias engomadas, y de ahí que números del programa tan sugestivos como el de la Batalla de Flores estuviesen á punto de fracasar del todo. No resultó así, por fortuna; pero cabe sospechar que el público diagnosticó que debía pasar seguidamente á un Sanatorio. Veremos si para la próxima fiesta mayor habrá curado del todo, ya que difícilmente podrán curar cuantos la engendraron.

Los simpáticos catalanistas contribuyeron al mayor adorno de la Rambla, pero... se cayeron presentando á concurso una carroza más propia para Cabalgata que de una Batalla de Flores... arrastrada y retraída, según opinión de un inteligente.

»En la Plaza mayor mucha animación y mucho jaleo. Aquellos vecinos merecen un aplauso.

»Los dos magníficos arcos de la Rambla, con ten-

dencias á la quema... de sus propias vestiduras; pero hicieron mejor papel que otros á quienes todos conocemos, que lo desempeñaron de... estraza y un tantico huidos.

»Y el campanaria probando una vez más á los sabadellenses, que la luz está muy alta para que la disfruten tan baja como la necesitamos.

»Para ahuyentar murciélagos, mucho gasto y mucho rumbo; para el viandante, toda la obscuridad de una R. ideal.

»Y nada más.»

¡Eh! ¿Qué'ls hi sembla? ¿Volen una manera més original de fer la crítica de'ls festetjos celebrats ab motiu de nostra passada festa major?

Perque, encare que no ho sembli, el trevall copiat té per objecte fer una crítica de gran volada, nova, sense remedar á ningú, com ho fan els genis. Pro, ¿Quina manera de dir, quina galanura, y sobre tot, quina sintaxis!

¿S'han fixat ab alló de las simpáticos catalanistas que... se cayeron? ¿Han admirat prou la manera de posar alló de la Batalla de Flores... arrastrada y retraída?

¿Y d'alló de la R... ideal, qué m'en diuen? ¿Oy que no s'en havian ataleyat que volgués dir la República? Això tenen els sabis; s'ha de rumiá una mica per entendre'ls.

El de la mala pata l'hi va dir: «Els catalanistas han fet las festas des le son hostatje social, y els regidores republicans desde la casa del Poble, y com que, catalanistas y republicans van per tirar per terra'l meu caciquisme, convé que fassis contra tots una crítica de las que tú saba fer. Grandilocuent, altisonant, digna de la ploma inmortal.

Y l'home ha complert la paraula. D'aquesta feta, catalanistas y republicans quedan inútilisats.

¡Lo que pot el talent!—J.

«Premiá de Mar ó Alcalá del Valle?»

Aixís, tal com sona, publica La Putinera, orga dels unitaris, centralistas, salmeronians, una carta, firmada per un tal Boch.

Qu'en deu ser de... bosch aquell firmant de la tal carta ya que tot el contingut d'ella no tira mes que á donar una gran ensabonada, al nostre regidor republicà Sr. Casas, que, en sa bona fe per la causa republicana es deixa pelar á pel y á rapel, per varis redentors y redentoras qu'ens venen á fer prédicas ateas y de revolució, pintant ensemps á tots els burgesos de nostre poble com uns reaccionaris explotadors.

No tant, ni tant CALVO senyor Bosch.

¿Vol fer el favor de dir, no d'ara, sinó d'anys y anys enradera, quin obrer desvalgut, ha demanat aussili al Ajuntament que aquest no li haigi donat? nos vol dir qu'hi han ofés? Però convé inflar el gos. Convé exitar los obrers contra dels amos. No fos cas que's fessin catalanistas y com que trayém la careta als VIVIDORS, áquets no trobarian la bossa sempre oberta del nostre regidor republicà.

Ay del bon amic En Casas que s'en farà pocas de casas si no atent nostras rahons, lo pelarán com als molt ns; Ja se n'in riuen á las barbes. Qu'els carnicers son aixerits ja n'es un dítxo molt vell pero no resa per ell que'm l'idea dels partits uns vividors aixerits se n'in van duhent la pell.

El Barbut mecánich en Sant Pere de Premiá.

Baix los auspicios de nostre benvolgut (ben lluny) batlle conservador-fusionista y republicà federal (de'n Planas y Casals), tenim implantat un enginy per treurer aygua (y quartos), que dona tres y raya á tots los avensos de la mecánica moderna; sols que avans d'aquest invent un tot sol bastava per pujar galledas d'aygua, y ab l'invent patrocinat pel nostre Barbut, per pujar galledas d'aygua se necesitan: un que ho fa, un altre que ho te y un altre que mira si li va bé.

Es que's prou que d'un quan temps ensá tot lo que's proposa ho esguerra.

Territi-titi-tititi.

Se fa saber al públich: Que qualsevol y qualsevol que desde'l Magalló de Premiá fins á la Fraternitat Republicana de Barcelona, passen t per la plassa de Sant Jaume y oficinas d'l Ajuntament, hagi trobat al doctor Llaneta, alias Nab-fang, y vulga presentarlo á nostre redacció, Diputació, 202, si porta unas llistas de suscripció per comprar roba per criaturas, li donarém al trobare una ma de TRALLAS, y al doctor Llaneta vint céntims de quas de pansa porque no s'olvidi d'aquella suscripció y's recordi de passar per las oficinas ditas, que fa temps que'l demanen.

Cuestión de gabinete...

Ab aquestas paraulas s'expresá el senyor Barbut de Premiá de Dalt al requerir al senyor secretari perque aquest no anés á la professó de Las Santas, de Mataró.

L'Ajuntament en fa qüestió de «gabinete»... y el senyor secretari, que ya de sí es un flach subjecte, al pensar qu'en Maura podia caurer y passar gran tropell l'Espanya tota ab un cambi de Govern, s'afeytá y vinga medicina pels sustos y visitas de metjes, que's temé que ni l'extramunció hi haurá sigut á temps.

¡Quins Barbut y quins regidores més lliurepensadors!

◆◆◆

La Marina Espanyola contra Catalunya

Además de la barrabassada comesa pel Comandant de Marina de Tarragona y de la qual ne parlém en la «Xerrameca», publicuém á continuació el bando que'sha anunciat pe'ls carrers de Sant Feliu de Guixols.

«El Ayudante militar de Marina de este distrito y Capitán del puerto de esta ciudad

»Hace saber:

»Que ha observado en el asta de bandera de popa de algunas embarcaciones, izados distintivos que no son banderas nacionales; y como esto es una infracción de las leyes de Marina, no lo consiento de manera alguna bajo multa gubernativa, á parte de los procedimientos á que pudiera haber lugar por el fuero correspondiente.

»Me complazco en manifestar que son en escasisimo número los infractores á sí como mi deseo y confianza de que la sensatez de los habitantes de esta ciudad me ahorrará el empleo de medidas de rigor.

San Feliu 7 Agosto.

Cárlos Butrom.»

Sortosament aquest senyor Ayudante de Marina, s'ha dignat avisar per endavant, perquè si las agafa per anar á trets de maüser contra'ls infractors no'n deixa un de viu. Tot aixó tenim d'agrahirli, perquè estava en el seu dret y fins el govern del regionalista Maura li hauria apreciat ascendentlo. ¡Ahont van aquets catalans pocas vergonyas posant banderes que no son nacionales! ¡Arri allá higos espúreos! A posar desseguida la gloriosa (exceptuant alguna reliscada) a la popa... á la popa dels barcos eh?

Se aprecia el patriotismo y mandar y que no se'n desfassi de las medidas de rigor.

UN CONCURS DE "COROS"

ó un Cassadó que cassa en vedat

A Mataró tingué lloch un Concurs de societats coralas, adjudicantse un premi á la que mellor cantés «Els Pescadors», de Clavé.

S'ha d'advertir que una de las societats tenia al mestre Cassadó, individu del Jurat, com á president honorari, y un'altra era formada per elements dissidents de la primera.

Aquesta última es «L'Eco de Catalunya», de Sant Andreu de Palomar, que té conquistats tants éxits com concerts ha celebrat. Segons afirmació d'intel·ligents que assistiren al Concurs, aixís com per l'entusiasme de tot el públic, el premi tenia d'adjudicarse en justícia á «L'Eco de Catalunya», però un Cassadó que no s'hi mira pas gens en cassar en vedat, va adjudicar-lo (com es natural) al chor que pel sol fet de tenir-lo á ell per president honorari devia quedar fora de concurs.

Peró en cambi si'l premi li fou donat injustament, el chor agraciats té la ventatja de que ho fa malíssimament. Y prou per avuy que es tart.

La Perdís parlant del Sr. Osma, diu:
«El Sr. Osma está tan encorriado con su obra, que actualmente no puede vivir sin el alcohol.»

Y dihém nosaltres:
«Qué tal será el sastre que congece el paño.»

Y are no's creguin que no estiguem conformes ab lo que diu La Perdís; aquesta vegada els hem de creure perquè ells en aixó del alcohol ne tenen gran coneixement.

Si no fos que no coneixen may quan n'hi ha prou.

«La propiedad es un robo» deya en Lerroux.
En Salmerón ha anat á estiuejar á sus propiedades.

Felicitém als frateros per la sort que tenen de tenir per il·lustre jefe á tot un .. propietari.

En lo meeting celebrat lo dissapte á la cleda republicana del carrer de las Cortes, ahont, per entreindre la gana dels que esperan la revolució, que's tan llunyana com la Caza del Pueblo, expremen una vegada més la taronja de Montjuich, s'ens diu que'l barra d'en Junoy portava al trau de l'americana el retrato de'n Portas, tret de la fotografia que'n publicá La Publicidad tot omplintlo d'elogis.

El diu qu'ho fa pera fer coneixer á tothom la cara dels esbirros, pero hi ha qui creu qu'en Junoy no fa més que cumplir un compromís.

Llegeixo en el Diario de Barcelona:
«En el vapor-correo «Menorquín» han llegado esta mañana varios jefes y oficiales de la escuadrilla anclada en el puerto de Mahón y 34 guardias marinas ascendidos á alféreces.»

¿Sab perqué han vingut? Donchs, per no haver de fer la travestía de Mahó al Ferrol y Sant Sebastia per mar, puig á la mateixa hora qu'ells mar-

xavan, també ho feyan el barcos qu'ells serveixen, que van als punts avans dits.

Quins marinos tenim: are m'explico lo de Santiago y Cavite, puig tenint barcos que'ls portarian al punt de destino, prefereixen anarhi per terra.

Havém rebut el següent telegrama:

«Roma, 11 agost, á las 37 y repicó (vía cable sense fi s y pels raigs X.)

Reyna gran ansietat pera que vingui'l marqués de Pidal á presentar las credenciales com embaixador de las Espanyas prop del Vaticá. Aquí han circulat rumors de que la bala que va ferir al valent lluytador de Sant Sebastia havia passat primer pel la carn del tigre; de manera qu'are'l marqués n'está empeltat y li ha quedat la sanch, de blava que era, atigrada, Tothom desitja veure al marqués y sont moltas las cosidoras, modistas y hasta sastres qu'aniran á rebre'l ab agullas pera punxarlo y comprobar lo de la sanch. La policia ha prés precaucions pera evitar las punxadas. El cotxe en que anirà'l marqués ha sigut reconegut per una comisió técnica, la que ha assegurat qu'un cop tancat dintre no se'n podrà escapar.

Comunicaré d'e-talls y de-punxadas si n'hi han. Corresponsal Viva Espinya.»

La setmana entrant publicarem més noticias que, ben segur, las enviará nostre actiu corresponsal.

El Liberal de la setmana passada diu que una revista estrangera afirma que á Alemania es ahont hi ha més idiotes.

Si'ls que fan la esmentada revista haguessin passat alguna vegada pel carrer Nou de la Rambla, no dirían lo que diuen.

Segons sembla'ls frateros volen fer una gran arribada á En Lerroux.

Val més que li fassin una gran despedida. Tam bé'ls deixarà per anar á fer propaganda tal vegada á Ceuta, y si nó al temps.

Diuen els diaris que la escuadra (?) espanyola farà maniobras de combat.

Proposém que's convidi als yanquis. Aixís podrien aprendre quelcom. ¡En sabeu tan poch d'aquestas cosas...!

¿Veritat, Cervera?

En Lerroux que's presentava per diputat per Almadén, ha sigut derrotat.

Es veu que'ls obrers d'aquellas terras ja'l coneixen; ó per lo menys son més espavilats de lo que's creya En Lerroux.

Desde La Perdís una comisió de donas felicita á En Lerroux pel triomf que diuen ha obtingut á Almadén.

No'ns estranya que aquestas bonas donas badin. Son frateras y aixó ho explica tot.

Terragada de Valls

Si Deu va fer l'home bó no'l va fer ruc, senyor Camps y vosté.... no sé com dirli té las orellas molt grans.

Perque... aixó de preguntá al alcalde de R. O. (carlista PUR SANCH) si los quatre cents empleats de la casa comunal havian sigut nombrats pera pagar favors electorals ó bé eran necesaris al municipi... sols ho pregunta un home que tingui per cap un ÓMNIBUS, y per cervell una lliura de favons.

Y... el alcalde (aixó es molt bó) tot seguit va contestá:
—Si senyor, son necesaris, y quedo molt admirat de la pregunta, quan Camps y'ls demés republicans van posar EL VISTO BUENO en todas las credenciales.

Resposta tan oportuna el Camps se la va empassá.
Y... AQUI NO HA PASAO NADA com deya aquell castellá.

Celebrarém el dia que's convensi de que no serveix sino per fer de FRISTOL, y... encare per sostenir els PAPERS de la orquesta republicana de l'APAT.

Quan feya de Cabestanyista, ni per penja-robas servia; pero els de la LEGALITAT ó SANCH necesitavan para SUS FINES estar rodejats d'alguns CROSTAS, y... dispensi'l senyalá.

Vosté y el coix Casas son dos elements insuperables é insustituibles. L'un per manso y l'altre per desvergonyit.

Es lo que diu Cabestany volgentli fer un favor:
—Es un... beneyt, un bon home, pero yo... no'm vull llavó.

28 juliol 1904.

ALSA-PREM

Vidreras

Sr. Director de LA TRALLA.
El nostre nanu val un Imperi. Antes de ser alcal-

de tothom lo tenia perun infelís; es á dir, un home de poch alcances y, la veritat, per poch qu'un si ficsi en la persona del nostre nano veurá que'l concepte no es tant mal format, donchs es d'una mirada estúpida y maneras bruscas y descompostas, sempre estirantse'ls morros per ferse creixe'l bigoti que no li vol sortir y rescansen las camas; pero té calés, y ab aquesta condició ja pot anar per tot y serho tot, y sino qu'ho digui'l Feriseu, pero millor en Pere-Pau; més tot aixó no quitava de que se'l tingués per bon home, pero, fillets de Deu, qui ho havia de dir que dintre aquell imperfect cos s'hi ocultés un'anima tant venjativa y perversa, y en prova d'aixó recordis del fet de'n Tayedá, que pe'l sol fet de pensarse que fos l'autor d'haver pujat els consums á n'ell y á n'el Pop juraren eixos dos esbirros venjarsen, com ja tothom sab y s'ha vingut dihent á LA TRALLA.

Senyor Hauguet: la carnisera aquella tan maca diu que ja está curada del sust y torna á estar en disposició, y ara no vagis á badar al safreix de'n Deus, burru, val més que busquis la pau y quietut de la casa.

UN VEHÍ

16 juliol 1904.

Als explotadors de l'ignorancia

Molins de Rey.

Sr. Director de LA TRALLA.

Als aussilis del braguer, més qu'à res, dech el poguerli escriure la present, puig que á no ser per tant profitós aparell á horas de ahora estaria tencat de... riure. Jutji vosté al sapiguer que, com digué en ma anterior, la troupe fraternal molinsdreyenya volia contradir-me pera disculparse á can Campana, y tal contradicció no aparegué en dit setmanari, y segurament no per no haverli enviada, sino per ésser atentatoria á la integridad del calaix del can Llopis. Mes, arribém al diumenge y, como un dóno se pierde en el espacio, vingué perdut á mas mans un exemplar de La Publicidad, ahont vareig poguer fruir trossos de tant selecta LITERATURA com la que copiaré, escrita á via de contradicció: á mas fermes declaracions, que sostinch encare.

Escolteu:
«Enterados de los sueltos publicados en el semanario LA TRALLA de esa capital insertos en los días 29 del pasado julio y 5 del corriente mes, nos place declarar que solamente cuando aparezcan firmadas por su autor las provocaciones é insultos que se nos dirigen tan cobardemente, entonces contetaremos á tales groserias. Hacemos esta observación para que no se confunda nuestro silencio con la cobardía. Incitamos al autor de los mentados escritos con el fin de aprovechar su oferta con referencia á sus obras de misericordia, á que se declare para en lo sucesivo poder pasar por su censura nuestros escritos.»

Tot aixó subratllat convenientment resulta un fraseo que l'Ardit envejeria.

De manera, ERUDITS POLEMISTAS, que os place (?) declarar (¿?) que sols quan jo firmi ab el meu nom las provocaciones é insultos que os dirijo; contestareu á tales groserias, qu'equival á dir que os de ensareu dels cárrechs y adjectius que os he imputado. ¿Ay? Resultant, donchs, que no sou cobarts com DEMOSTRA (!!) el fet de no guardar silencio y que m'inciteu á que'm declari, no per contestar á mas groserias, com diheu més amunt, sino pel sol fi de aprofitar la oferta que os brindé de CENSURAR VOSTRES ESCRITOS. Donchs bé, l'únich fi qu'os ha guiat

al contradir-me á La Perdida no es el de disculparvos, puig que tant enmascarats quedeu are com avants de notificar-me que lo que jo dich son provocaciones, insultos y groserias, ditas, segons vosaltres, muy cobardemente, sino el de saber qui soch. Donchs el meu nom lo que's per are no'l sabreu pas; més tart no diré que nó; tal volta quan j'haureu assolit la Repartidora, que'n tot cas, seyen! cregueu-me! y... además que no teniu de ferie res, puig lo que jo comunico als benivolguts llegidors de LA TRALLA es única y exclusivament per enterarlos dels catiquets que tenim per aquí dalt, y no per tenir tractes ab vosaltres: ¡vaya una elegancia!

De tot lo succehit lo que més me dol es la dimisió del ex-presidente y ex-delegado y ¡Ea!... no sé que més. Es veu que'l negoci á n'el pobre Serra li va de corcoll, y com que primer es la Patria de l'hermilla á la Patria de la... ¡PEPA! li es més lucratiu (!) adoptar per la primera. Per més que vas bien herrado si t'pensas que jo crech tas disculpas. Tinch una pretensió, y es la de creuerer que jo n'he sigut la causa de que dimitisis (ó els meus sueltos de LA TRALLA), lo que's igual que'l zum-zum de tus amigos y correligionarios referent á lo per mí declarat y comentat.

Entre altres cosas que no m'interesan per res (y no per no estar mal escritas), diheu:

«Es mas firme nuestra unión que su constante malicia.»

La unión es firme; meno.
Nostre malicia tamtién es firme. D'ahont'ho haveu tret aixó, insignes gramáticos? ¡Habeis visto JAMÁS malicia firme?

Are veig que no sols podria darvos lliçons de gramática catalana, sino fins de la dulce y armoniosa, que per més que no la domino un ápice, ne sé bon rengle més que vosaltres.

Oh, pauvres enfants (aixó va per tú, Bonsoms), es veu qu'han perdut la carta de navegar.

Y per més que ja'ls he donat massa audiencia, no puch resistir de copiar aqueix brillant paragrafet:

«Tomen tila nuestros encarnizados enemigos, pues con su falta de serenidad alientan á los numerosos socios de la Fraternidad Republicana.»

¡Encarnizados!... Etxém!!! (Em sembla que ja m'he encostipat.) ¡Vaya un concell! Jo, que com a enemich soch confrare, PRENCH candela y'm place manifestar que també PRENCH café, que's d'efectes totalment contraris als de la tila y, no obstant, tinch la serenitat de riure (peró de gust) al sentir-me dir ¡cafre! ab tota l'anima y altres impropis y veras grollerias que perqueu constantment lo que m'obliga aconsellarvos la camisa de forsa, puig que tant vos fan sortir de quicio mas provocaciones. Y... ab tot, podeu continuar dihentme'l que volgueu, que no'm ofendré, puig que lluny de tacar la meua honra, li doneu més brill encare ab vostres lladruchs.

9 agost 1904.

PETADOR

Cartera de Comunicacions

Ni espay tenim pera contestar las moltas cartas qu'hem rebut, pero no s'impacientin que tot anirà avant.

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 13. baixos

EL PASTEL del nou Alcalde

— Té nena, aquí't porto un bobó.
— Me sembla, senyor tutor, que de dintre será molt amargant !